

Iskajo vsak dan razen nedelje in praznikov.
—
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2627 S. Lawndale Ave.
—
Office of Publication:
2627 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

ETO—YEAR XX. Chicago, Ill., ponedeljek, 10. januarja (Jan. 10), 1927. STEV.—NUMBER 7

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Chicago, Ill., ponedeljek, 10. januarja (Jan. 10), 1927.

Coolidge zagrožil Mehiki z vojno!

Predsednik je izkopal iz arhiva grozilno noto iz leta 1878 in jo ponovno naslovil na mehiško ljudstvo s pripombo, da bo čuval z orožjem ameriško privatno lastnino petroleja v Mehiki. Mehika ne sme občevati z vstaji v Nikaragvi. Borah je odprto nastopil proti Coolidgeu. Glas ostre kritike iz Francije. "Kristus in petrolej!"

Washington, D. C., 9. jan. — Kriza v Nikaragvi se je poostriala. Sacasove vstaške čete so spet pometle z Diazovimi vojaškimi skupinami in začele oblegati Managua. Glavno mesto je že odrezano od treh strani. Ako Sacasa udari na glavno mesto predno dobi Diaz potrebno orožje in streliivo iz Združenih držav, bo Diazova usoda zapečatenav.

Washington, D. C., 9. jan. — Predsednik Coolidge je včeraj naletel na oster odpor v kongresu glede svoje intervencije v Nikaragvi. V poslanski zbornici je George Huddleston, demokrat iz Alabame, predlagal da se morajo ameriške čete takoj umakniti iz Nikaragve in embargo na ameriški vojni material je ima upostaviti. Huddleston je dejal, če pride do vojne v Centralni Ameriki, da mora Coolidge in Kellogg prva na fronto.

V senatu je senator Heflin, tudi demokrat iz Alabame, obtožil ameriške oljne magnate, da pehajo Združene države v vojno z Mehiko. V istem smislu je govoril tudi senator Wheeler.

Nikaragviški uzurpator Diaz je popolnoma premagal od liberalnih vstašev. Izgubil je vse postojanke, edino glavno mesto Managua, v katerem je okrog 200 ameriških pomorščakov, mu je še ostalo. Tam je zdaj oblegan.

Washington, D. C., 8. jan. — Predsednik Coolidge je včeraj izjavil po svojem oficijelnem glasniku v Beli hiši, da bodo Združene države z vsoto silo ščitile življenja in lastnino Američanov v vseh krajih sveta. To velja za Kitajsko, Nikaragvo in Mehiko.

Predsednik se je nato omejil na situacijo v Mehiki in Centralni Ameriki. Citiral je svarilno noto, katero je predsednik Hayes leta 1878 poslal mehiški vladi. V dotični noti so bile sledeče besede, o katerih je dejal Coolidge, da veljajo še danes: "Ako ne morete vi sami zaščititi ameriških življenj in lastnine, bomo mi to storili. Nas ne briga, kako se to stori, toda storjeno mora biti."

Coolidge je nato rekel, da vlada Združenih držav ne bo nikdar priznala "konfiskatoričnega" petrolejskega zakona v Mehiki in da skrbela, da Američani ne izgube svoje lastnine v Mehiki, ki je bila postavno priobljena.

Glede Nikaragve je Coolidge dejal, da je ameriška administracija priznala vlado predsednika Diaza in da priznanje ni "prazna gesta." Združene države podpo priznanje z dejanji in bodo pomagale Diazu z vsami sredstvi, da skuša rebelno gibanje liberalcev pod vodstvom dr. Sacasa. Admiral Latimer, ki poveljuje ameriškemu vojnemu brodogovju v nikaragviških vodah, je prejel navodila, da lahko podvzame vsako akcijo, ki se mu zdi potrebna, proti vstašem.

Državni tajnik Kellogg je nekaj minut kasneje dejal, da Mehika mora pretrgati vse stike z rebelnimi liberalci v Nikaragvi.

**MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE.
ALI STE NAROČENI NANJ?**

Panameriška federacija obsoja Kellogga

Ostro obsodbo je izrekla proti državnemu tajniku Panameriške delavske federacije, ker se vmešava v razmere tujih suverenih narodov.

Washington, D. C. — Uradno izjavo je podala Panameriška delavska federacija glede sedanje nikaragviške situacije z ozirom na državni department. Izjava se glasi:

"Panameriška delavska federacija je trdno prepričana, da je državni tajnik napravil veliko napako in zmoto ko je priznal vlado nazadnjaškega elementa v Nikaragvi pod vodstvom Adolfo Diaza."

Vsa stremljenja Panameriške delavske federacije in njenih voditeljev, kakor tudi Ameriške delavske federacije, ki ji je priključena, so bila, da se prizna in da vsa pomoč liberalni struji v Nikaragvi. To smer je podpiral tudi pokojni Gompers, ki je bil predsednik Ameriške delavske federacije. Sedanjí predsednik federacije Green je tudi šel na roke, tako mehiškim stremljenjem kakor nikaragviškim.

Poročilo Panameriške delavske federacije dalje pravi, da je Kelloggovo priznanje Diaza povzročilo sovraštvo napram moralnemu prestižu ameriških demokratičnih institucij po vsem svetu, zato ker tako priznanje je bilo nepotrebno, nepošteno in neprijazno ljudstvu Nikaragve in Amerike.

Panameriška delavska federacija sili ameriško vlado, naj takoj odpokliče svoje čete ter naj takoj endoršira ustavni Sacasov režim. Tozadevno komunikacijo je federacija naslovila na Coolidgea in državnega tajnika. Tako je Panameriška delavska federacija ravnila, kakor naglašajo poročilo, ker verjame, da je to v interesu miru in boljšega umevanja razmer na zapadni hemisferi, za protekcijo ljudskih pravic, in je v soglasju s sentimentom delavskega gibanja obeh ameriških kontinentov.

Film "Delavčeva nagrada" uspel

Nameravajo poslati film v propagandne svrhe po deželi.

Washington, D. C. — Film, ki nosi ime "Delavčeva nagrada" je bil predvajan že v 591 mestih in trgih v preteklem letu, kakor je dejal tajnik Manning od Union Label Trades departmenta, ki je priključen Ameriški delavski federaciji.

Manning je vprašal eksekutivni odbor, naj se mu da dovoljenje, da pošlje ta film še po drugih mestih. Poleg tega pa zahteva imeti na razpolago še več drugih filmov, ki bodo vršili delavsko izobrazbo in propagando. Radi tega, pravi Manning, smo opravičeni zahtevati več podobnih filmov, ki bodo v korist delavcem.

Turške čete strle štrajk brodov.

Carigrad, 8. jan. — Okrog 5000 brodov je v carigradski lučki je zastavkalo. Šlodil je konflikt s policijo, sledil je nastopilo vojaštvo in razbilo stavko. Sto stavkarjev je bilo aretiranih.

Zenska federacija proti nepismenosti.

Washington. — Zenska federacija klubov je dooznala, da je sedaj v deželi že 15 milijonov nepismenih oseb in urgira, naj se do leta 1930 odpravi to grdo pogo ameriškega ljudstva.

"Ameriški imperijalizem leta 1927 je bolj nevaren kot je bil nemški imperijalizem l. 1914." pravi "Humanite."

London, 8. jan. — Londonski "Spectator" komentira dogodke v Nikaragvi z besedami, da Američani gradi nov imperij, ki se ima raztegniti čez Srednjo in Južno Ameriko.

KELLOGG MORA PRED SENATNI ODSEK

Borah, predsednik komiteja za tujezemske odnošaje, je odločil uro in dan, kdaj naj se zgodi pri njem državni tajnik, ki je na svojo roko poslal vojni brodogovje v nikaragviško vodovje.

Washington, D. C. — Ko je senatni komitej za tujezemske odnošaje za zaprti durmi razmotril o "angeljčkih", ki imajo opraviti z nikaragviško sedanjo situacijo in ki mrzijo Mehiko, se je končno po več urnem diskuziranju odločil, da pozove predse na zagovor državnega tajnika Kellogga, da pojava ni nečedna početja od strani Ameriki v latinskih republikah.

Borah, ki je predsednik omejenega senatnega komiteja, ima nalogo odločiti čas in dan, kdaj naj pride Kellogg pred ta senatni odsek na odgovor. Poleg tega pa je Borah dejal, da ne more tega tako storiti, dokler se ne izravna turška pogodba, ki jo ima odsek pred seboj. Medtem pa je Coolidgeva administracija poslala večje številno vojaštva in brodogovja v Nikaragvo. Podobno se je zavzelo leta 1912, ko je ameriška vlada pomagala nazadnjaškemu Diazu na prestol predsedništva proti volji ljudstva. Sedaj so ameriške čete okupirale Managua.

Državni department se sedaj izgovarja, da je bil prisiljen podvzeti korake okupacije glavnega mesta v Nikaragvi, ker so ga za to vprašali britaki in italijanski poslanci, češ, da so njihovi podaniki tam v nevarnosti in da je ameriški poslanik zahteval tako postopanje.

Sedaj pa pričakuje senatni odsek tujezemskih odnošajev, kaj bo neki Kellogg izjavil ko stopi pred njega. Odkar je Kelloggov pomožec Olds dal v javnost neresničnega poročila, da skuša Mehika postaviti v latinsko Ameriki bolševiško federacijo, je ostal državni department pri ameriškemu ljudstvu osumljen, da ne govna pošteno. Toda kljub vsem vprašanjem in prizadevanjem senatorjev in kongresnikov, naj državni tajnik pojasni, kaj ima opraviti v Mehiki in Nikaragvi, pa on trdovratno molči in pošilja ameriške čete v Nikaragvi.

77 mrtvih v požarni paniki

Velika nesreča v Montrealu, Kanada.

Montreal, Que., 9. jan. — 77 oseb, največ otrok, je bilo nočno zmečkanih v tukajšnjem kinogledališču Laurier Palace tekoma panike, ki je nastala, ko se je pojavil ogenj. Ljudje so kot divji planili k vhodnim in požarni ženske in otroke. Strašna tragedija je bila končana v desetih minutah.

17 vstašev ubitih v Mehiki.

Mexico City, 8. jan. — Zvezne čete so večraj razbile tolpe klerikalno-banditskih rogovilcev pri Cerro Callejonasa in ubili 17 mož. Iz Duranga poročajo, da je bilo tam aretiranih 50 katoliških duhovnov, ki so hujskali na upor.

Turki grade železnice.

Haag, Holandija, 8. jan. — Turška vlada je sklenila pogodbo z Belgiji in Švedo za zgraditev nove železnice v centralni in zapadni Anatoliji. Zgrajenih bo 250 milj prog, ki bo stala 200 milijonov turških funtov.

Svarilo proti registrajski predlogi

Ze zopet so se pojavili pred kongresom elementi, ki bi radi šikanirali tujcemce.

Chicago. — Več delavskih voditeljev je mnenja, da bodo v sedanem kongresnem zasedanju poskušili, predno se meseca marca zaključí, usiliti registrajsko predlogo, ki določa, da bi se vsi tujcemci morali registrirati, odtiskati prste in pri oblasteh vložiti svoje fotografije. Radi tega delavske federacije mesta Chicago še sedaj kličó vse tujcemce, naj bodo oprezní ter naj podvzamejo vse korake, da se nazadnjakom prepreči urediti tako poniževalno predlogo v zveznem senatu. Predsednik unije mašinistov pravi:

Cikaški delavci morajo naglasiti svoj protest v toliki meri, da se ne bodo sponzorji predloge upali prinesiti ju pred kongres. Sicer se prav nič sedaj ne sliši o tej predlogi, ker jo skušajo na hitro brez vsakega hrupa poriniti skozi kongres predno se ta zaključí.

Znana Asvelova predloga in druge podobne, ako sprejete, bi postavile vsakega tujcemca na milost vladnih uradnikov. Ameriška delavska federacija je tudi izrazila svoje mnenje o tej predlogi in jo je kondemnila. Isto morajo storiti vse delavske organizacije, bile sestavljene iz državljanov ali ne. Predloga ima grd in nesramen pomen, ker hoče privezati tujcemce na vrvi, da se ne bodo smeli več svobodno sukati.

Delavske novice

Federated Press.

Povišanje mezde cestnozelezničarjem.

Pittsburgh. — Cestnozelezniki delavci v Pittsburghu bodo imeli cent in pol na uro več kot lanskega leta. Minimalna mezdna na uro je 61 centov in pol, maksimalna pa 69 centov in pol. Pogodba je stopila in veljavo sedmega januarja in bo veljala do 1. maja leta 1928.

Zavrtač, mlad fant, usmrčen.

Wilkes-Barre. — Devetnajstletni mladenič, Michael Mikitka, je bil zmlet do smrti pri tukajšnji Loomis kompaniji, ki je last Glenn Alden premogarske družbe. Zapuščča šest mlajših bratcev in sestric in vdovevalo mater, ki nimajo nikogar, da bi sedaj zanje skrbel.

Proč z nاپitninami, gori z mezdami!

New York. — Napitnine morajo zgriniti za vsako ceno, je dejal predsednik unije brivcev, James Shanessy. Unija sili svoje člane, da naj popolnoma odpravijo grdo navado napitnin ter naj zahtevajo višjo mezdno, da ne bodo odvisni od borih napitnin. Napitnina demoralizira delo, najsibo kjerkoli.

Urgirajo moderne naprave v tovarni.

New York. — Tekstilni delavci v tem mestu odločno zahtevajo na pritisk svojih unij, da kompanije instalirajo nove stroje in sploh vse druge potrebne moderne naprave. To bi, kar se kaj lahko razume, pomagale tudi industrijam kakor tudi delavcem. Snaga pa je tudi še precej velik faktor, kjer ostanejo delavci po ves dan v slabem zraku. Moderne sanitarne naprave je treba izvesti povsod.

UNIJE AVTO-MOBILNIH DELAVCEV SE NI

Kampanja, da se organizira avtomobilne delavce, je za več mesecev odložena iz juridikalnih razlogov.

Washington, D. C. — Na svoji letni konvenciji je Ameriška delavska federacija preteklega oktobra v Detroitu sklenila, da bo v najkrajšem času pričela organizirati vse avtomobilne delavce. To delo bi se bilo moralo pričeti že takoj po konvenciji. Sedaj smo pa že v sredini prvega meseca v novem letu, pa še nič ni storjenega. Vsekakor pa je prišlo poročilo iz zanesljivih krogov federacije, da se z organiziranjem delavcev v avtomobilski industriji ne bo še pričelo radi juridikalnih vprašanj.

Na svojem letnem zasedanju v Detroitu je federacija vprašala, naj kovinaraka in lesna unija da postavne pravice, da se te delavce organizira takoj, Novembra meseca je imela eksekutiva svojo mesečno sejo v Washingtonu, na kateri je sklenila, da mora najprej eksekutivni odbor vprašati mednarodne unije, da dovoli organizirati avtomobilne delavce pod jurisdikcijo njih unij. To se bo menda storilo na januarski seji v St. Petersburgu, Florida. Potem bo pa vzele še par mesecev predno bodo eksekutivni odbori tozadevnih unij zaključili, dali se da avtomobilskim delavcem dovoljenje organizirati se pod njih okriljem. Stvar se vleče vse prepočas. To pa je skoro nezogibno, ker v avtomobilski industriji so zaposleni danes delavci, ki pripadajo raznovrstnim strokam. Glavno pa je, da bodo vsi avto delavci organizirani v eni uniji.

Vse kaže, da ne bo do aprillve seje eksekutive Ameriške delavske federacije prav nič storjenega v tem pogledu. Do tedaj pa je upati, da bodo vsi potrebni koraki storjeni, da bo federacija lahko postavno pričela z delom: organizirati avtomobilne delavce. Kajti glavni cilj mora biti, organizirati celokupno prizadeto delavstvo in ne po grupah njih strok. Le na ta način bodo ti delavci lahko uspešno nastopali.

Bell teror v Litvi

Trideset delavskih voditeljev v nevarnosti eksekucije. Izgon Poljakov.

Berlin, 8. jan. — Tukajšnja "Rote Fahne" doznava, da namestnik katoliško-fašistovskega vlada postaviti trideset komunističnih voditeljev pred vojno sodišče, kar znači smrtno obsodbo. Na tisoče litvanskih delavcev je interniranih.

Obenem je prišla vest iz Varšave, da je litvanska vlada dala izgnati 150 Poljakov iz Kovna. Poljska vlada je poslala svarilno noto.

Poljaki linčali dva tatova.

Varšava, 8. jan. — Poljaki zandarji so aretirali 28 oseb, ki so obtožene linčanja. Obtoženci, sami kmetje, so ujeli dva konjska tatova, nakanar so zakurili velik ogenj in sežgali tatova na živem.

Ogrski falzifikatorji bodo pomiloščeni!

Budapešta, 8. jan. — Ogrska vlada se pripravlja na popolno pomiloščanje vseh monarhistov, ki so bili zapleteni v ponarjanje francoskih frankov.

Agitirajte za "Prosveto"!

Vesti iz Jugoslavije

10,000 kmetov. V Dalmaciji je 10,00 kmetov, ki so bili lani in predlanskim obsojeni na različne sodne kazni zaradi političnega udejstvovanja v Radičevi stranki. Obznan nad Radičevu stranko v lanskem letu je torej udarila močno po kmetih. Toda Radič je med tem časom že postal minister, kmetje Dalmacije pa bodo morali vseeno nastopiti in izvršiti svojo kazen. Njim ni odpušeno.

Rubežni v Sloveniji. V aprilu, maju in juniju t. l. so davčne oblasti v Sloveniji izvršile 6257 rubežni. Pri tem se je rubilo 12 milijonov 912 tisoč dinarjev, na kratko okrog 13 milijonov dinarjev. Prodaj se je izvršilo 41, da se je iztirjalo 226,000 dinarjev dolgov na davkih. Družb pa je bilo 104 zaradi 646,000 dinarjev davčnih zaostankov. V juliju, avgustu in septembru je bilo 6057 rubežni s skupno vsoto okroglih devet in pol milijonov dinarjev. Prodaj se je izvršilo 52 radi 163,683 dinarjev davčnih zaostankov. Na 79 dražbah se je iztirjalo 775,400 dinarjev.

Dražbe kmetij na Hrvaškem. Rubežni niso doma samo v Sloveniji, tudi na Hrvaškem prodajajo sodni biriči kos za kos kmečke zemlje. Uradni list "Narodne novine" v Zagrebu prinašajo v vsaki številki cele strani samih napovedanih dražb. Cele kmetije romajo na boben. V šte. 266 z dne 20. novembra m. m. pa opazuje kar celih 52 dražb. Na teh dražbah se bo prodalo toliko kmetij, da bo plačan 1,281,774 Din. dolgov. Od tega denarja zahtevajo samo banke nad 700,000 Din.

Kje si, domovina? Vesti iz Rake. Do zadnjih časov so kmetje od italijanski meji lahko hodili na svoja posestva onstran bodoče žice. Odkar pa je minil zadnji atentat na Mussolinija in odkar stražijo mejo na italijanski strani sami fašisti-milicijski, postajajo kmetje žrtev fašizma. Tako so nekoga kmata iz okolice Rakeka prijeli fašisti, ko je prišel na svoja posestva na italijanski strani, in ga kljub vsem legitimacijam aretirali. Odpeljali ga niso samo v Postojno, marveč celo v Gorico v sodne zapore, kjer je moral prebiti celih 14 dni kazni. In ko se je vrnil, je prinesel vest, da je še na stotine takih obsojencev. Za vse to vedo naše omejene oblasti, ki so brez glave in se ne znajo ravhati. Kajti belgajska politika se ne briga za slovenskega kmata, če zaide v fašistovski kremplje. O domovina, ti si kakor vlačuga — je dejal članek.

PONAREJENI TISOČDINARSKI BANKOVCI V PREKMURJU.

Črešnovci, 19. decembra.

Pred dobrim mesecem so se pojavili v Prekmurju ponarejeni tisočdinarski bankovci. Dne 26. novembra je prišel po semju v Čakovcu k gostilničarju Matiji Skafarju v Ondravcih v Prekmurju zvečer njegov znanec Vinko Gaber iz Ondravcev in naročil četrta litra vina. Kmalu nato se je pojavil v isti gostilnici neznan moški, ki je napravil vtis, da je živinski mešetar. Vselej se je na drugi konec mize, pri kateri je bil Gaber, in si naročil briganc. Oba sta se obnašala, kakor da se ne poznata in sta se pogovarjala o naku-pu konj. Končno sta izpila skupno še liter vina, ki ga je plačal neznanec s tisočdinarskim bankovcem.

Gostilničarju in njegovi rodini se je zdel bankovec takoj sumljiv. Ker pa je tujec trdil, da je to bankovec novejšje izdaje in je vrh tega Gaber pripomnil, da je tudi on dobil v zadnjem času dva taka bankovca iz banke, je gostilničar končno zamejnal izročeni mu bankovec. Nato je neznanec zapustil gostilno, češ da se bavi z uhotapljenjem konj v Avstrijo in da mora prežeti še isto noč od nekkih fanov v Ondravcih konje. Kmalu nato je zapustil gostilno tudi Gaber. Kakor je orožništvo ugotovilo, je bil neznanec Alojz Šušnjiš iz Rucmanec pri Sv. Tomažu, dober znanec Vinka Gabera, pri katerem je bil že na obisku, še predno sta šla v Skafarjevo gostilno in pri katerem je tudi ta večer prenočil.

Drugi dan, dne 27. novembra, okrog 7. zjutraj se je neznanec zopet vrnil v Skafarjevo gostilno, si naročil zajutrk in pri plačilu prošil gostilničarja, naj mu vrne tisočak, češ da sedaj, ko je kupčijo že opravil, ne bo več rabil drobiža. Komaj pa je gostilničar ustregel njegovi prošnji, se je neznanec zopet premislil ter dal Skafarju zopet nazaj tisočdinarski bankovec, češ da bo vendarle rabil drobiž. Pri tej priliki je neznanec padel iz listnice neki listič, v katerem prosi Alojz Rausl nekoga svojega prijatelja "Lojzeta," da naj izroči donašalca listka njegovih 2.000 Din ali pa drobiž, ako je tisočaka že zamenjal. Vsled tega lističa je Skafar zopet začel sumiti, da od neznanca sprejeti tisočak vendarle ni pristen.

Pokazal ga je nekemu poštnemu uradniku v Beltincih in ko je ta nedvomno izjavil, da je denar ponarejen, je Skafar prijavitel zavezo orožništvu v Črešnovcih. Ker je bilo na lističu, ki ga je izgubil Rausl pri Skafarju, napisano ime nekoga Alojza Tomančiča z Radislavec, se je orožništvo iz Črešnevec posrečilo izslediti delavca Tomančiča iz Radislavca, ki je po kratkem odklepanju priznal, da se je delj časa pozna z Alojzijem Rauslom, da je ta zahajal pogosto na njegov dom in mu povedal, da se peča s ponarejanjem tisočdinarskih bankovcev, katere izdeluje v Razkrižju v Medjimurju. Izročil mu je 2 tisočdinarska falzifikata z naročilom, da jih zamenja in si za trud obdrži polovico.

Ob neki drugi priliki mu je pokazal še dva ponarejena tisočaka in mu omenil, da bo v kratkem, čim dobi potrebne stroje, izdeloval falzifikate v velikem obsegu. Tomančič je izročil ponarejeni bankovec posestniku mu sinu Jožetu Žnidariču iz Grab, da ga spravi v promet, za kar mu je obljubil 200 Din nagrade. Žnidarič je ponudil falzifikate najprej v trgovini Seršen v Ljutomeru. Ker pa je blagajničarka takoj spoznala, da je tisočak ponarejen in mu ga vrnila, ga je poskušal Žnidarič spraviti v promet s pomočjo nekoga svojega prijatelja v gostilni I. Vavpotiča v Noršinci. Vendar pa se mu je ta nakana izjalovila, kajti Vavpotič ni imel drobiža za 1000 Din.

Kakor se govori, so skušali sedaj še neznanci pomagati Alojzu Rausla spraviti še več falzifikatov v ljutomerski okolici v promet, toda brezuspešno. Pač pa se jim je to posrečilo v Prekmurju še v kakih desetih slučajih.

Falzifikat je izdelan na navadnem papirju, vendar pa je tak, da se lahko z njim prevari, zlasti pri luči, navadnega predkosta človeka, ki ima le redkokdaj priliko, da vidi tisočdinarski bankovec.

Zeleti je, da se orožništvu, ki je že izročilo Alojza Tomančiča, Jožefa Žnidariča, Vincenca Gabra ter njegovo mater in ženo v zapor okrajnega sodišča v Ljutomeru, čim prej posreči izslediti tudi izdelovatelja falzifikatov Alojza Rausla, da ga zadene zaslužna kazen.

Težke obdolžitve zoper bivšega avstrijskega finančnega ministra. — V času ko se pri nas tako rado grmi radi korupcije in raznih afer, ki zahtevajo razčiščenje pred posebnimi odbori, je prišla v Avstriji na dan mučna afera, ki prica, da se korupcija ne omejuje samo na nekatere dežele.

Med dunajsko pošto hranilnico in med švicarskim bančnim trustom "Union" se je pred par leti sklenila pogodba, ki je imela težke posledice za prvomenovan zavod. Za trustom je stal švicarski bankir Bosel in z njegovimi pooblaščenosti se je pogajal tedanji finančni minister dr. Ahrer, ki je vodil finančni resort v Ramkovi vladi. Doktor Ahrer je bil klerikalce; a to ga seveda ni oviralo, da ne bi sklepal kupčij sebi v prid. Za posredovanje pri tem aranžmaju je prejel dr.

Ahrer pol milijona dolarjev ali 35 milijard avstrijskih kron. Kmalu nato pa je mož uvidel, da je najbolje, če se kolikor mogoče hitro umakne iz javnega življenja in celo z avstrijskega teritorija. Odpravil se je v Ameriko. Tam je nastopal v različnih misijah, ponekod se je dal celo slikati z avstrijskim poslanikom pri vladi Zedinjenih držav — skratka, mož je blamiral dunajsko vlado prav temeljito in še sedaj krožijo njegove slike po ilustrovanih časopisih.

Ko so avstrijski listi, na čelu jim graška "Tagespost", odkril škandal, je dunajska vlada povzvala dr. Ahrerja nazaj domov, da se zadeva pojasni, on pa opraviči. Toda Ahrer, ki je še v Ameriko radi dozdevnih kupčij z lesom, se niti ne oglasi. Z ene strani poročajo, da je sploh zmanjkala vsaka sled za njim in da se je mož varno za-barikadiriral na Kubi, kjer ga pač ne bo zlahka doseči; druga poročila zopet pravijo, da se Ahrer nahaja na potu iz Amerike v Evropo in da hoče obiskati Finsko, kjer bo sklepal nove lesne kupčije.

Avstrijski vladi je dogodel seveda zelo neprijeten; tem neprijetnejši, ker nima v rokah nobenih dokazov o sigurni Ahrerjevi krivdi in ga radi njegovodsotnosti ni mogoče niti zaslišati. Tiralice se Dunaj ne more poslužiti, pač pa mora potrpeljivo čakati, da se bivši finančni minister vrne prostovoljno, česar seveda najbrž ne bo storil, ali pa da se žmakne v zatišje, kjer ga ne bo mogoče prisliliti, da pride pred avstrijskega preiskovalnega sodnika. Skandal pa je vsekakor velik in se v vsakem slučaju obetajo radi njega avstrijskim klerikalcem še velika razkritja.

"Halo London! Halo New York!"

Prekoceanska linija brezžičnega telefona je postala fakt. Prvi dan je bilo 70 klicev po \$25 na minuto.

New York. — Dne 7. januarja je bila otvorjena prva prekomorska zveza brezžičnega telefona med New Yorkom in Londonom. Radiofon je izvrstno deloval. Govornica, ki je potovala 3000 milj po zraku sem in tja, je bila tako glasna in razločna, kakor da se menja med sosednjima hišama v New Yorku.

Prvi dan je bilo 70 klicev, in sicer 38 iz New Yorka v London, 32 pa iz Londona v New York. Prijavilo se je več tisoč klicateljev, ki pa ne pridejo več tednov na vrsto. Vsak klic stane \$25 na minuto govornjca.

Prvi je klical H. H. Stansbury, načelnik radiofonske postaje v Londonu, ki je del poštne sistema Anglije, torej vladna naprava. Govoril je šest minut z Victor Watsonom, uradnikom American Radio korporacije, katere poseduje postajo na ameriški strani.

AVTOMOBIL ZA MAHARADŽO.

V Londonu so baš dovršili krasen oklopi avtomobil, katerega je naročil maharadža Sandat Ali Khan, ki namerava s tem avtomobilom loviti zverine v džungli. Avtomobil je napravljen po posebnih načrtih maharadževih inženjerjev. Zunaj boobarvan z barvastimi lisami, predvsem z zeleno in rmenno barvo, ki bo tako razdeljena, da bo varala okoliživali. Vozilo bo tudi opremljeno z močnimi reflektorji, ki bodo pokretni in s katerimi bodo plašili lovci figre, leve in slone.

Motor, ki bo pogajal avtomobil, bo imel 50 konjskih sil. Struktura koles in osi odgovarjajo terenu, po katerem se bo vozilo kretalo. Spreddaj in zadaj bodo na avtomobilu posebni sedli za šest oseb.

Avtomobil stane tri milijone frankov. Maharadža, ki je še mlad in je komaj lani zasedel prestol, ga je naročil o priliki svojega nedavnega obiska v Evropi. Konstruktija vozila je taka, da bo mogoče avto uspešno

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev "Prosvete".

Murray, Utah. — Plačajmo bolnikom podporo, toda samo tistim, ki so je deležni in so v tisti bolni, ne pa izkoriščevalcem, kateri so prišli v društvo in jednoto, da jo izkoriščajo v svoje namene. Nekateri pravijo, da so naša pravila slaba. Pravila niso slaba, ampak članstvo je slabo. Jaz imam v mislih izkoriščevalce. Članstvo S. N. P. J. bi moralo biti na straži, da čuva svojo organizacijo proti tistim, ki jo hočejo izrabljati. Dolžnost vsakega člana je, da je pošten namram svoji organizaciji in obene paznik proti tistim, ki niso. Članu, ki ve za kakšne neredde, jih ne sme javiti tujniku ali člaom, naj se vzame zaupanje, ki ga ima primer v društveni odbore in slilčno. Isto naj velja za tiste, ki izrabljajo društvo in jednoto. Če pa to nič ne pomaga, naj se trtajo iz organizacije.

Ne vem, zakaj se članstvo toliko huduje zaradi izvanrednih loklad, če pa so bolniki dobili podporo. Če pa ne, potem je drugo vprašanje in članstvo naj ga reši s tem, da člana črta iz društva in jednote, kakor hitro mu e dokazana simulacija.

Odboru za pravila bi jaz svetoval, da vključi točko v bodoča pravila, da se vsak član odstrani iz dvoranee za časa sklepanja njegovih podpore. S tem bi imelo članstvo boljši izraz, kakor pa je član navzoč.

Sem proti cepljenju bolniških kladov, s tem bi se izkazalo, da so slabi. Malo več paznosti d strani članstva na bolnike, pa so bolniški sklad ozdravil. Aseant se tudi ne sme zvišati. Je e zdaj dosti visok.

Tistim pa, ki se neprenehoma zletavajo v glavni odbor S. N. P. J. in ga nam članom skušajo razati v slabi luči, povem, da se rudo varajo, zakaj glavni odbor ma zasluge, katere se ne dajo zverči in se je izkazalo, da je vsek v svojem mestu, kar se lče vodstva organizacije. Članstvo ne bo nikdar šlo na limani-se takim, ki bi radi postali vekiki kar čez noč, ampak bo pazno zbiral svoje voditelje.

To je moje mnenje. Dvain-ljvajset let sem član te dične organizacije.

Pozdrav! — Frank Simcich.

POTEGNJENI ŽIVINO-ZDRAVNIK.

Bruselj ima celo vrsto spomenikov, med njimi tudi mnogo takih, ki predstavljajo jezdeca na konju. Med te spada tudi spomenik križarja Bouillon. Cetera smatrajo za utemeljitelja belgijskega kraljestva. Konj, na katerem sedi Bouillon, pa drži sprednjo nogo tako nesrečno kvikvu, da ne verjame nihče tej pozituri. Ljudje se norčujejo iz jezdeca in iz njegovega konja.

Nedavno je prišel ponoči mlomo spomenika razigran gospod. Hotel je že mimo kakor ponavadi in le slučajno se je ozri kvikvu. Ko je uzrl konjsko nogo privzdignjeno, kakor da je uboga para pravkar stopila na žebelj, si je izmisil bridko šalo. Šel je na pošto in telefonicral nemu prvih živinozdravnikov v belgijski prestolnici ter ga prosil za intervencijo brez odloga. Živinozdravnik, pri katerem je pozvonil telefon, je planil iz postelje in prijel sušalo v roke. Zvedel je, da je zadeva zelo nujna, kajti konj je zelo dragocen in je veljal več deset-isoč frankov. Živinozdravnik se je vočileg temu dejstvu nadejal visokega honorarja in je končno le pristal na to, da obišče konja ter mu pomaga. A ko je vprašal za naslov mu je našl-vee po telefonu odgovoril "Tu Bouillon, Place Royale."

Živinozdravnik je jezen vrgel sušalo na vilice in tisto noč doigo ni mogel zatisniti očesa.

Kljubovati vsem napadom zalezovanih zveri. Maharadža si obeta od avtomobila bogatega plena, ki mu človek želo roko in puško ne more do glava.

ZDRAVSTVO

O zdravljenju prehlada.

Po nedavno v Ameriki sestavljeni statistiki je vsak človek povprečno stirikrat na leto prehlajen. To razmeroma visoko številko prehlajen ne preseneti, če pomislimo, da je za prehlajenje podana vedno in povsod možnost. Tembolj važno je, da spoznamo vzroke prehlajenja in da se seznanimo z najpriprostejšimi sredstvi, ki nas obvarujejo prehlada in ga zdravijo. Dve stvari sta potrebni, da se človek prehladi. Prvič pravi vzrok prehladu: trenutno ohlajenje, mrzel preprih, hitra sprememba temperature, nezadostna ali neprimerna obleka. Drugič je važna dispozicija telesa, da inklinirajo nekateri bolj k prehladu kakor drugi. Isto telo inklinira pa ob različnih časih različno in tem bolj, če je utrujeno, oslabiljeno ali če je njegova odpornost sila kako drugače zmanjšana. Tudi ni potrebno, da oboli baštisti del telesa, na katerega je vplival mrz. Efekt na drugem mestu je karakterističen pojav za prehlad. Mož, kateremu so postale noge v snegu mrzlo-močkne, oboli na črevesnem katarju. Žena, ki je sedela v tanki bluzi v nezakurjeni koncertni dvorani, toži drugi dan o bolečinah v vratu. Prehlad zmanjša odporno silo tkanin in sluznic; povzročitelji boleznih prodoro oslabljena mesta, kar v normalnem stanju ne bi bilo mogoče. Tako pride do infekcije, do vročine in v danem slučaju tudi do nadaljnjega prodiranja bakterij v človeško telo.

Najpogosteje se pojavi obolenje sapnika in revmatizem v mišičevju. Tipično za vnetje sapnika je, da se katar pogosto raztegne na bronhije. Obratno se tudi ozdravi katar, tako da je sluznica nosa najdalje vnetja; nahod v vseh svojih razvojnih stopnjah tvori začetek in konec prehlada. Protih nahodu učinkuje dobro oxan, ki vsebuje 5% aspirina in hitro olajša mučno stanje. Tam pa, kjer je bolezen še prešla na sapnik in bronhije, pa bo dobrodošel kresival, ki povzročuje naglo sekrecijo goste sluze in lahko izkašljanje izmečkov. Pri daljšem trajanju bronhialnega katarja je treba vsekakor zdravnika vprašati za nasvet.

Revmatizem mišičevja se pojavlja pogosto na mestu, ki je bilo izpostavljeno prehladu: na ramalih, "kamor je vleklo", itd. Če so bolečine lokalizirane, bo mazanje s spirosalom iste kma-lu olajšalo. Pri splošno-revmatičnih bolečinah pa bo boljše notranja uporaba aspirina.

Tudi živčne bolečine (nevrilgije) in živčna vnetja (nevritide) so pogosto posledice prehlada. Tu sem spada išias in pa zloglasne Trigemino-bolečine; trigemini je "živec glave" in bolečina lahko nastopi na različnih mestih glave. Protitem je več sredstev; posebno dobro se je obnesel gardan. — Da so tudi prebavni organi zelo občutljivi napram prehladu, smo že omenili. Želodčne bolečine in črevesni koliki se često pojavijo neposredno po prehladu. Tu treba vsekakor k zdravniku; dobro služi tudi eldormor.

Prav pogosta posledica prehlada je angina, t. j. vnetje mandeljnov, ki otečajo in so belkasto-rumeno obloženi. Razentogeno in običajno spremlja angino je telo tudi v splošnem oslabiljeno in običajno spremlja angino vročina. Običajno se telo uspešno brani proti prodiralnim bakterijam. Vendar pa je angina vedno opasna bolezen, ki zapušča rada revmatizem sklepov z vsemi posledicami na srcu in sklepih. Istotako angina rada zapušča vnetje ledvic; to vnetje pa brrzo preide, če ga primerno zdravimo. Bolnik z angino spada v posteljo ali vsaj v sobo. Vediti je tudi treba, da je angina nalezljiva. Da se je obvarujemo je najboljšee, če večkrat na dan razstopimo v ustih znane Pan-flavin-pastile, ki desinficirajo usta in so tudi sicer dobro obvarovalno sredstvo pri vsakem prehladu.

Dr. Trauner.

J. E. Rubin.

Roman iz ozke ulice

"Saj ne čakam," si je ugovarjala, "vse eno je..." In vendar je čutila, da je nemirna in da si sedaj želi, česar se je prej bala. Bilo je nekaj zanimivega v tistem vsakdanjem srečavanju. Samo zanimivega? Ali ni bilo več? Zakaj pa se ji sedaj zdi, da bi bilo boljše hoditi po glavni ulici? Morda hodi tam? Toda ne. Misli bi, da je prišla za njim. In kdo ve, ali ne pride zopet? Če je res, kar je mislila, bo prišel in vse bo kako prej. In vendar je šla tisti dan po glavni ulici, da bi ga kje zagledala. Ni ga bilo nikjer.

Medtem pa je bilo že ivje pobellio drevo in ozračje s svojimi belimi zvezdami, kakor da nanzanja nekaj skrivnostnega. Niti zapazila ni, da se je približal božič. Kako je to čudno: dan na dan hodijo po ulicah ljudje vsak s svojim življenjem v arcu. Hite po svojih potih in se morda niti ne pogledajo: le tu in tam se nehote srečajo pogledi, kakor bi se izpraševali: Kaj pa ti? Kam pa ti? Pogleda človek človeku v oči in zdi se mu, da je zagledal del tujega življenja. Ni časa, da bi občutil ob njem. Le včasih se nehote ustavi pogled in iz nasprotni strani zasije kakor odsev. Dvoje življenj se je srečalo. V trenutku sta se združili in razumeli. In včasih beži eno pred drugim kakor v plahi slutnji, a ne more uteči. Usojeno je: tam v tisti obeh, v tistem življenju, ki je prišlo mimo, kot neznan del tujega življenja, je ležala skrita usoda in srce jo je zautilo. Tako hodijo ljudje po svetu kakor sence in se oživljajo na čudežen način, ko se srečujejo v pogledih svojih src.

To ji je prišlo na misel, ko se je začutila sredi oživiljenih ulic in je videla, da se bliža božič. Ali se ne zdi, kakor da se razumejo v eni misli?

Izložbe so bile polne božičnih daril in ljudje so nekako radostno hiteali mimo trgovin. "Bog ve, kam pojde na božič?", je pomislila nehotе. In se je začudila tej misli. Zakaj jo zanima, kam hodijo tuji ljudje na božič? Zakaj? Tudi tuji ljudje so — znanice. Tudi on. Vrnila se je in šla počasi nazaj po ulici, kakor da se ji ne mudi domov. Zagledala je življenje okoli sebe, ker je bilo v nji; in ker ni vedela, zakaj se ji zdi avet naenkrat tako živ in lep, zakaj so ljudje sedaj tako radostni in veseli, zakaj se je vse tako čudno izpremenilo. Začel je padati sneg in veliki beli komezi so rajali okoli žarnice in razsvetljenih oken ter se vaipali na ulice in ljudi. Prišla ji je nenadoma vabliva misel: "Kaj, ko bi sedaj?"

Zavila je po ozki ulici in jo prehodila počasi. Mrak je ležal nad njo in iz njega so v svitlu slabotnih luči padale snežinke. "Ko bi prišel..." Ni ga bilo in ves večer so jo obletale iste misli, vprašanja in odgovori so se igrali okoli nje in padali čim dalje bolj resno na njeno srce. Obšla pa jo je žalost, sama ni vedela zakaj.

Ponoči je zapadel sneg in drugi dan je bila ozka ulica pobeljena. Bila je vsa lepa, nova kakor pot do čudodelne pravljice. In je prišel, Zapazila ga je takoj, ko je zavila vanjo. Čutila je, da se ga je razveselila. Prešle so mahoma vse mučne misli, ki so je spremljale zadnje dni. Zakaj je prišel? Ali ne za to, da se srečata? Ko bi ne bil mislil nanjo, ne bi hodil tod domov, ko mu niti gaz ni naredena. Samo nekaj stopinj je kazalo, da so pred njima hodili že drugi ljudje. Šla sta drug proti drugemu pol-lepem belem snegu in ko sta se srečala, je stopil on k steni, da je mogla iti mimo.

"Ko bi vedel?" si je mislila in vsa kri ji je udarila v lice. Stopila je urno po stopinjah in se ni ozrla, kajti čutila je, da je obstal in, da gleda za njo.

In sedaj je bilo vse kot prej: in srečavala sta se vsak dan in tako točno ob istem času štā se pojavila v ozki ulici, da jima je bilo akoraj neprijetno, ko jima se zagledala in vendar bi se bilo njima čudno zdelo, če bi ne bilo

tako. Vsa ulica, stene in sneg so vedeli, da se dogaja roman in vendar se ni nič zgodilo. Prav nič. On je hodil vsak dan mirno in zamišljeno svojo pot in ona je hitela mimo, kakor da se ji mudi na delo ali domov in kakor da niti ne vidi človeka na cesti. Vse je šlo tako, dan za dnem, vse do božičnega večera. In šlo bi bilo morebiti tako celo leto naprej, da ni bilo tega večera. Kajti takrat, ko se je začel spuščati mrak na zemljo in je zašepetalo skrivnostno na zemlji in nad njo o čudežni ljubezni, sta prišla oba vsak od druge strani, kakor da sta se dogovorila. Nista se dogovorila, sveti večer ju je poklical in oba sta slišala ta klic. Ona je sedela doma in nezadržno hrepenenje jo je zvalo na cesto.

"Kam na cesto, sedaj na sveti večer, ko je vsak doma v svoji sobi pri svojem drevescu?"

Nič ni pomagal ugovor. Ognila se je in odhitela v mrak. Še ko je bila na cesti, je pomislila: "Kaj hočem prav za prav? Kam grem?"

Ni bilo treba odgovora. Naravnost proti ozki ulici je šla. Tam za njo se je svetilo mesto, iz mrčnih višav so doneli glasovi zvonov, izsa razsvetljenih oken so se lesketala drevesa, nad vsem pa se je smehljalo radostno nebo s svetlimi zvezdami.

"In po kaj grem — saj ga ne bo," si je ugovarjala in vendar je šla trdno prepričana, da bo on tam, kajti le beseda je dvomila, srce ne.

In ko je zavila po ulici, ga je zagledala takoj, kako se ji je bližal, tih in zamišljen, sredi mraka. Naravnost proti nji je šel. Kakor prej sto in stokrat in vendar se ji je zdelo, da jo pordravlja že od daleč poln hvaležnosti, da je prišla.

"Kaj delam? Kaj se godi z menoj?" je vrtrepotala v nejasni bojazni in je hotela pobegniti. Toda obstala je in se ni mogla ganiti z mesta. Kakor da so ji odpovedale vse moči. Samo čutila je, kako se je bližala njegova črna senca, kako je stopil naravnost k nji, ki ga je čakala. Kajti tudi njega je prignala nevidna sila iz sobe na cesto in v to ozko ulico, iz katere ni bilo več izhoda. Ni se varal: prišla je, kakor je slutil. Prazna je bila vsa dolga ulica, samo dve seneci sta obstali v nji in se združili v eno. Brez besedi, kakor ves ta dolgi roman, je stopil k nji, kakor tujec, ko je bil pokličan, da se ni od čudne radosti bolesti zgredila na tla. Poljubljal je brez vprašanja njene rosnе lase in jekal njenih ustnic.

"Ti, ti, ti..." Dvignila je obraz, ki se je zasvetil v jasnihi božjih zvezd, in brez besedi se mu je predala, vsa, da je polnil s poljubi njene ustnice, ki so treptale od vznemirjenja.

"Ti, ti, ti..." "Ali si vedela, kako..." "Ali si vedel?"

Tako sta stala in se gledala v oči, kakor da sta v njih sredi sveta noči spoznala usodo življenja...

DRUŠTVOM IN DRUGIM NA ZNANJE.

Igra "Hrbtenica" v treh dejanjih, katero je spisal br. Ivan Molek in katero je bila pred nedavnim objavljena v Prosveti, je zdaj izšla v lični brošuri. Cena posamezni brošuri je 25 centov.

Igra je zelo primerna za naše odre in se lahko predstavlja ob prilikah kake društvene slavnosti, obletnice itd., ker nudi precej propagande za našo jednoto. Društva in dramske organizacije, ki hočejo igrati "Hrbtenico", dobe pri jednoti vse iztise, kolikor jih potrebujejo. Ker je igra zelo poceni, priporočamo društvom in drugim, da naroče toliko iztisov kolikor je v igri oseb; s tem si prihranijo prepričanje ulog. Pišite na Književno Matico S. N. P. J. in pošljite denar.

Izdali smo jih le par sto iztisov in bodo kmalu polni—hitite z naročilom, da ne bodeta prepoznani. 10 listisov stane samo \$2.50.

Philip Godina, upravitelj.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

ARTHUR SCHOPENHAUER (1793—1860).

Arthur Schopenhauer je bil edini sin aristokratske in trgovske družine v Danzingu. Njegov oče je bil zelo navdušen domoljub, ponosen na neodvisnost mesta Danziga, katero pa je padlo pod gospodstvo Prusov.

univerzi v Angliji, katero je on vse svoje življenje spoštoval. Ko se je izšolal, je Schopenhauer dobil službo na banki svojega očeta.

kjer je bil v razredu slovitega profesorja Wolfa in pozneje Fichteja, katero pa je že v malo letih pozneje nadkrilil. S Schopenhauerjevim delom je prišla v evropsko literaturo čisto nova filozofija.

Arthur Schoppenhauer: Dušeslovna opazovanja. Za vsako žival, še bolj pa za vsakega človeka, je potrebno gotovo ujemanje med voljo in razumom.

itd.; to je čisto naiven način, po katerem se izražajo, ki nam nudi zabavo. Kako čudno zabavo nam nudi že samo pogled na prsto žival, ki se giblje popolnoma nemotena pri iskanju hrane.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKE ORGANIZACIJE V CHICAGU. Društvo "Danica"—Banket dne 15. januarja na 1921 W. 22nd St.

PODPORA ZA OD POPLAV PRIZADETE V STAREM KRAJU. Chicago, Ill. — Centralni odbor za nabiranje darov v odpravo od povodnji prizadetih v Jugoslaviji poroča, da je posoda do dne 31. decembra 1926 legla vsoto \$16,708.01 v stari kraji.

Maksim Gorkij: DEVETI JANUAR (iz ruščine prev. Vuk.)

Narednik se je zopet ustavlil in dvignil roko. "Za takšne besede... čuvajte se!" In pojasnil je z drugimi besedami: "V mestu — ga ni."

udarjali ob njo, kakor valovi reke ob kamniti breg. Dvigali se in se zopet vračali. Komaj morda so mnogi razumeli, zakaj so tu, česa hočejo in čakajo.

Arthur Schoppenhauer: Dušeslovna opazovanja. Za vsako žival, še bolj pa za vsakega človeka, je potrebno gotovo ujemanje med voljo in razumom.

NAROČNIKI POZOR! Znamenje (Dec. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi.

MATILJA SKENDER JAVNI NOTAR za Ameriko in stari kraj. 1122 E. Ohio St. Telefon CEDAR 4372 N. S. Pittsburgh, Pa.

TISKARNA S. N. P. J. SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.